

Advies op de projectopdracht vorming van Sociaal Teams 0-100+ en de notitie 'Naar een levensbrede, integrale toegang en ondersteuning in het sociaal domein Gouda fase twee 2018-2020'

Algemeen

VN-verdrag

Het in 2016 in werking getreden VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking biedt een uitstekend kader voor de inrichting van de toegang en ondersteuning in het sociaal domein. In december 2016 heeft het college besloten om elk nieuw beleidsvoorstel/beleidsnota te toetsen aan het VN-verdrag en aan te geven op welke wijze rekening is gehouden met mensen met een beperking. Wij missen deze toetsing in de onderhavige notities.

Het VN-verdrag geeft de overheid de opdracht om volwaardige participatie en een gelijkwaardige positie van mensen met een beperking te bevorderen, te beschermen en te waarborgen. *De GAB ziet graag hoe dit gewaarborgd wordt in de toegang en ondersteuning sociaal domein.*

Bijvoorbeeld: op bladzijde 2 van de notitie wordt als speerpunt genoemd "iedereen kan meedoen". Dit betekent voor mensen met een beperking dat gekeken wordt wat zij nodig hebben om mee te kunnen doen en eigen regie te kunnen hebben.

Onafhankelijke cliëntondersteuning

Een belangrijke taak van de sociale teams is het bieden van onafhankelijke cliëntondersteuning. *Als de onafhankelijke cliëntondersteuning goed beschikbaar is, kunnen mensen veel beter hun zorg geregeld krijgen en volwaardiger meedoen in de samenleving.*

De gemeente kan hier nog een flinke stap maken, met name wat betreft de toegankelijkheid, de onafhankelijkheid, de integraliteit, de beschikbaarheid en de bekendheid van cliëntondersteuning. De GAB verwijst hiervoor naar de onlangs gepubliceerde handreiking van de VNG¹.

Projectopdracht sociaal teams 0-100+

Eigen regie als uitgangspunt

Voor de GAB staat als inhoudelijk uitgangspunt (zie bladzijde 1) de eigen regie van de cliënt voorop. Dit is wat anders dan eigen kracht en ook niet hetzelfde als "regie bij de cliënt" zoals in het laatste uitgangspunt genoemd. De GAB zou dit uitgangspunt graag toegevoegd zien.

Dit geldt ook voor de genoemde speerpunten in de notitie. Onder speerpunten ontbreekt de eigen regie van de cliënt. *Eigen regie gaat vóór op eigen kracht.*

Op bladzijde 2 van de projectopdracht wordt onder taken/diensten van de sociale teams aangegeven dat de sociale teams de benodigde inzet van maatwerk kunnen bepalen en hierover adviseren aan de

¹ Handreiking onafhankelijke cliëntondersteuning. VNG. 2017

gemeente, de gemeente toetst vervolgens deze adviezen procedureel en inhoudelijk. *De GAB vindt het van groot belang dat niet alleen bij basishulp, maar ook bij de aanvraag en toekenning van maatwerkvoorzieningen een regelarm en laagdrempelig proces wordt ingericht en de cliënt te maken krijgt met een en dezelfde persoon gedurende het hele traject van melding tot ondersteuning.*

Expertise sociaal teams

De sociale teams krijgen te maken met steeds meer complexere cliënten. Dat heeft deels te maken met de toelatingscriteria voor de Wlz. Denk bijvoorbeeld aan mensen met een licht verstandelijke beperking, mensen met NAH of ASS. *De GAB vindt het belangrijk dat het team op tijd opschaaft en niet te veel zelf wil oplossen als het inschakelen van specifieke expertise sneller en beter werkt.* Een andere groep waar de GAB aandacht voor vraagt is de groep mensen die leven met een (of meerdere) beperking(en) en/of chronische ziekte(n) en die daardoor te maken kan hebben met een stapeling van extra (zorg) kosten, afnemende vergoedingen vanuit zowel landelijke als lokale regelingen, en de financiële problemen die kunnen ontstaan (zoals verborgen armoede / mijden van zorg). Weten de teams deze groep te bereiken, hebben zij voldoende kennis van de specifieke problemen waar deze groep mee te maken krijgt, hebben zij ook een signalerende functie en rapporteren zij aan de gemeente?

Ook aan juridische ondersteuning door het sociaal team /de onafhankelijke cliëntondersteuning is behoefte, bijvoorbeeld bij het opstellen van bezwaarschriften en klachtenbrieven.

Is er voldoende expertise op het gebied van wet en regelgeving zoals de Wmo, Wlz, het gezondheidsrecht, maar ook het VN verdrag, de Wet Gelijke Behandeling op grond van handicap en/of chronische ziekte?

Toegankelijkheid

Op bladzijde 4 van de projectopdracht stelt de gemeente een aantal kwalitatieve voorwaarden aan de sociaal teams. *Een belangrijke voorwaarde voor kwaliteit die de GAB wil toevoegen is de toegankelijkheid van de sociaal teams voor mensen met een beperking.* Als er een fysiek inlooppunt is, moet deze bijvoorbeeld toegankelijk zijn voor mensen die rolstoelafhankelijk zijn of een zintuiglijke beperking hebben. Het is bovendien belangrijk dat de leden van het sociaal team ook om kunnen gaan met mensen met een verstandelijke beperking of psychiatrische problemen. Verder moet alle communicatie (bijvoorbeeld folders en informatie op de website) leesbaar en begrijpelijk zijn voor mensen met een visuele of een verstandelijke beperking.

Ook de bereikbaarheid van het sociaal team valt onder de toegankelijkheid. Hoe is de telefonische en fysieke bereikbaarheid? Wordt men snel te woord gestaan? Is er een inloopsprekruur waarop men snel geholpen kan worden?

Een laagdrempelige klachtenprocedure is van belang. Naar wat wij begrepen hebben kunnen klachten alleen schriftelijk ingediend worden; dit zou ook telefonisch en persoonlijk moeten kunnen.

Notitie naar een levensbrede integrale toegang en ondersteuning in het sociale domein

Bereik kwetsbare inwoners

In de notitie wordt aangenomen dat zo'n 10% van de Goudse bevolking kwetsbaar is. Op bladzijde 3 wordt aangegeven dat de opdracht aan de sociale teams om 10% van de huishoudens in Gouda te bereiken, geslaagd is. De GAB vraagt zich af of daadwerkelijk iedereen met een hulp of ondersteuningsvraag wordt bereikt. In Gouda heeft 16,3% van de zelfstandig wonende inwoners lichamelijke beperkingen in het uitvoeren van activiteiten die te maken hebben met horen, zien, mobiliteit, en activiteiten van het dagelijkse leven (ADL)². Het deel van de bevolking dat niet zelfstandig woont, wordt in deze cijfers buiten beschouwing gelaten, evenals het deel van de

² Gezondheidsmonitor Volwassenen 2012, GGD'en, CBS en RIVM

bevolking dat verstandelijke en/of psychische beperkingen heeft. *Het bereik van 10% lijkt een onderschatting te zijn van de omvang van de doelgroep in het sociaal domein.*

Doelen 2^e transformatiefase

In de notitie wordt onder andere als doel gesteld dat inwoners de toegang en bejegening van de gemeente ruim voldoende waarderen. *Wij vinden deze ambitie te laag en zijn van mening dat de toegang en bejegening door de gemeente minstens als goed gewaardeerd zou moeten worden.* Ook gaat het niet alleen om de toegang en bejegening, maar vooral ook om de waardering van de ondersteuning zelf.

Op bladzijde 4 van de notitie wordt aangegeven dat de gemeente een tekort van 7 miljoen of meer in 2020 verwacht. Er wordt echter niet toegelicht wat de oorzaken van dit tekort zijn.

Toegang

Op bladzijde 5 van de notitie wordt een kanteling voorgesteld naar een indicatievrije laagdrempelige toegang van hulp en ondersteuning via de sociale teams en een digitale toegang via de gemeente tot maatwerkvoorzieningen. De gemeente wil de toegang tot maatwerkvoorzieningen zo inrichten dat binnen de beperkte en teruglopende beschikbare budgetten gebleven kan worden.

De GAB vraagt zich af wat de gevolgen zijn van deze kanteling voor mensen met een beperking die hulp en ondersteuning nodig hebben om volwaardig te kunnen participeren.

Welke hulp en ondersteuning valt onder de indicatievrije hulp en ondersteuning? Hoe laagdrempelig en regelarm wordt de toegang tot maatwerkvoorzieningen die nodig zijn om te kunnen participeren en zelfredzaam te zijn?

Er wordt een brede website sociaal domein ingericht. Deze website dient te voldoen aan de toegankelijkheidseisen voor mensen met een visuele beperking, en begrijpelijk en leesbaar te zijn voor mensen met een mentale beperking. Desondanks zal niet iedereen om kunnen gaan met digitale informatie. Ook daar dient rekening mee gehouden te worden.

Gouda, 31 maart 2017